

2023 කැටතැවේර

3 වන වෙළුම - ක්‍රියාත්මක අංක 09

රොසි රෝසි වෛද්‍යාචාරීන් නිදහස්!

ඉන්දික තොට්ටේ අන්තර්ජාල ප්‍රාග්ධනය

ප්‍රතින් අතුරුදුන් කර දින 5000ක්

මාධ්‍ය නිදහසට අභ්‍යාවත ඒ ඒ මාසය තුළ වාර්තාව වන සිදුවීම්, කුරුව සිදුවීම්වල වර්ධනයන් හා එවාට අභ්‍යාවත නිර්ක්ෂණ මෙම වාර්තාවට ඇතුළත් වේ. මාධ්‍යවේදින්ගේ මෙන්ම ජනතාවගේ භාෂණයේ හා අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ අයිතිය සම්බන්ධ සිදුවීම්, නව නීති පැනවීම්, නීති ප්‍රතිකාලීන නීතියෙහි ප්‍රාග්ධනයන් සහ අභ්‍යාවත ප්‍රාග්ධනයන් පිළිබඳව ජාතික හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පළ වන ප්‍රතිචාර යොදාගැනීමෙහිදී අවධානය යොමු කෙරේ. මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳව නිර්ක්ෂණය කිරීම සඳහා නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය උපයෝගී කර ගන්නා විෂය පරියට/සංරච්ඡණට අභ්‍යාවත සිදුවීම් 18ක් 2023 සැක්නැම්බර් මාසයේදී නිර්ක්ෂණය විය. ආරක්ෂාව හා සුරක්ෂිතව යන සංරච්ඡණයට අයන් සිදුවීම් 02ක්, නීතිමය කොන්දේසි යන සංරච්ඡණය යටතට ගැනෙන සිදුවීම් 13ක් සහ ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසි යන සංරච්ඡණයට අභ්‍යාවත සිදුවීම් 03ක් ඒ අතර වෙයි.

නිර්ක්ෂණය වූ සිදුවීම්

01. ජනාධිපතිවරයාට විරෝධී තර්ජනාත්මක සමාජමාධ්‍ය පෙශීලුවක් පළ කිරීමේ වෛද්‍යාචාරී මත විප්පාවලදී 19 හැවිරිදී තරූණායකු අන්තර්ජාල ප්‍රාග්ධනයන් ගැනීම.
02. මාධ්‍යවේදී ප්‍රතින් වික්නැලිගොඩ බලහන්කාරයෙන් අතුරුදුන් කර දින 5,000ක් සපිරීම නීති කරගෙන අනුස්මරණ වැඩසටහනක් පවතෙන්වීම.
03. තුස්න විරෝධී නව කෙටුම්පතට කැඩිනාට් මත්ස්බිලයේ අනුමැතිය නීම වීම සහ අභ්‍යාවත කෙටුම්පත ගැසට් නිවේදනයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.
04. මාර්ගත කුමවල සුරක්ෂිතභාවය පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පතට කැඩිනාට් මත්ස්බිලයේ අනුමැතිය නීම වීම.
05. ආගමික සංඝිදියාවට බාධා වන ආකාරයේ ප්‍රකාශයක් සිදු කිරීමේ වෛද්‍යාචාරී මත ප්‍රකට ජේස්ත්‍රේලීයකු වූ ඉන්දික තොට්ටේ අන්තර්ජාල ප්‍රාග්ධනයන් ගැනීම.
06. ප්‍රසිද්ධ රෝසිමකදී අදහස් පළ කිරීම ශේෂවෙන් විශ්‍යාලීම් ගුවන් හමුදා නිලධාරියකු අසාදුලේෂ්ඨනගත කරමින් නිකුත් කළ මිනිය ඉල්ලා අස් කර ගැනීමට ගුවන් හමුදා බලධාරීන් නීරණය කර ඇති බව නීතිපතිවරයා අධිකරණයට දැනුම් දීම.
07. ප්‍රවාහන් සාකච්ඡාවකට කඩාවදී බලපෑම් කිරීම සම්බන්ධ නඩුව වන්දී ගෙවා සම්බන්ධ පත් කර ගැනීම.

08. තුස්න විරෝධී හා මාර්ගගත කුමවල සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පත් වහා ඉවත් කර ගන්නා ලෙස නීතිය සංගමය රුපයට අවධාරණය කිරීම.
09. සමාජ මාධ්‍ය ඔස්සේ අදහස් පළ කිරීම හේතුවෙන් ICCPR පනත යටතේ වූදිතයෙකුව සිටි රමිසි රසීක් වෝදනාවලින් නීතිය කිරීම.
10. වෙබ් අඩවියක් පළ කළ පුවතකට විරෝධීව පා.ම. වන්න ජයසුමන ගොනු කළ නඩුවක් අධිකරණයේදී සමර්යට පත් කර ගැනීම.
11. 'තිලිපන්' අනුස්මරණ රථ පෙළපාලියකට තීක්ෂාමලයේදී කළහකාරී පිරිසක් පහරදීම.
12. කොළඹයිල් තිලිපන් අනුස්මරණය කිරීම තහනම් කරමින්, අධිකරණ දෙකකින් වාරණ නියෝග නිකුත් කිරීම.
13. තිලිපන් අනුස්මරණය තහනම් කරන ලෙස පොලිසිය කළ ඉල්ලීම් දෙකක් යාපනය මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.
14. තීක්ෂාමලයේදී පැවත්වීමට තියලිතව තිබූ නිලිපන් අනුස්මරණ වැඩසටහන් කිහිපයක් තහනම් කරමින් අධිකරණය වාරණ නියෝගයක් නිකුත් කිරීම.
15. පොතුවිල් සිට යාපනය දක්වා ගමන් ගන්නා 'තිලිපන් අනුස්මරණ රථ පෙළපාලිය' ව්‍යවහාර නගරය ඔස්සේ ගමන් ගැනීම තහනම් කරන ලෙස පොලිසිය කළ ඉල්ලීම අධිකරණය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.
16. වෙබ් අඩවියක පළ කළ පුවතකින් අපහාසයක් සිදු වී යයි, අධිකරණ ඇමතිවරයා මිලියන 500ක වන්දියක් ඉල්ලා සිටීම.
17. මාර්ගගත කුමවල සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳ පනත ගැන ආසියානු අන්තර්ජාල තුවුල කනස්සල්ල පළ කිරීම.
18. රුපය ගැසට් නිවේදනයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කළ මාර්ගගත කුමවල සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පත ගැන මාර්ගගත සංවාදයක් පැවත්වීම.

1 වගව: වාර්තා වූ සමස්ත සිදුවීම් - 2023 සැප්තැම්බර

ආචාර්ය කර ඇති සංරච්ඡය	වාර්තා වූ සිදුවීම් සංඛ්‍යාව
ආරක්ෂාව සහ සුරක්ෂිතබව	02
නීතිමය කොන්දේසි	13
ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසි	03
එකතුව	18

ආරක්ෂාව සහ සුරක්ෂිතබව

මාධ්‍යවේදීන්ට තම වෘත්තිය ගාර්ඩක සහ මානසික ඒකාග්‍රතාවකින් යුතු නිදහස් ලෙස කර ගෙන යෑමේ වාතාවරණයක් පැවත්වීම ජනමාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ මූලික කොන්දේසියකි. එමෙන්ම ජනමාධ්‍ය නිදහස හා අදහස් පළ කිරීමේ නිදහස ආරක්ෂා විමව නම්, පුරවැසියන්ට අනිවු ප්‍රතිවිපාකවලට මූහුණුදීමේ අවදානමකින් තොරව ජනමාධ්‍ය ඔස්සේ හේතුවෙන් ආකාරවලින් නිදහසේ අදහස් පළ කළ හැකි වාතාවරණයක් පැවතිය යුතුය. සාමාජික රුස්වීමේ, විරෝධිය පළ කිරීමේ හා උද්ධේශීෂණවල නිරත වීමේ නිදහසද අදහස් පළ කිරීමේ නිදහසට අයත් වේ. මෙම මූලික නිදහස උද්දාශනය වූ අවස්ථා රුස්ක් සැප්තැම්බර මාසයේදී නීතික්ෂණය විය. එයින් සිදුවීම් 02ක් මෙහි ඇතුළත් කර ඇති අතර, සිදුවීම් බොහෝමයක් නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග හා සම්බන්ධ බැවින් 'නීතිමය කොන්දේසි' යන සංරච්ඡය යටතේ දක්වා ඇත.

2 වගව: 2023 සැප්තැම්බර: ආරක්ෂාව සහ සුරක්ෂිතබව - සිදුවීම් 02

දාර්ශකය	වාර්තා වූ සිදුවීම් සංඛ්‍යාව
බාධා කිරීම්/නිදහස සිමා කිරීම්	01
මානසික හා වෙනත් බලපෑම්	01
එකතුව	02

01. තිශ්‍රීපහ් අනුස්මරණ රට පෙළපාලියකට ත්‍රිකූත්‍යාමලයේදී කළහකාර පිරිසක් පහරදීම.

වසර 36කට පෙර යාපනයේදී උපවාසයකින් මියගිය තිශ්‍රීපහ් අනුස්මරණය කිරීම වෙනුවෙන් පොතුවේල් සිට යාපනය දැක්වා ගමන්ගත් රට පෙළපාලියකට ඔක්තෝබර් 17 වැනිදා ත්‍රිකූත්‍යාමලය සර්ධාපුර මංසන්ධිය අසලදී මෙම ප්‍රහාරය විළ්ල වූ අතර විම පෙළපාලියෙහි ගමන්ගත් පා.ම. සෙශ්‍රේවරාජා කළේන්දුන් ප්‍රහාරයට ලක් විය. පොලිසිය ප්‍රහාරය වැළැක්වීමට කටයුතු නොකළ බව සිදුවීම වාර්තා කළ මාධ්‍යවේදීහු ප්‍රකාශ කරති. පසුව ප්‍රහාරයට සම්බන්ධ පුද්ගලයින් 6 දෙනෙකු අන්තර්ඛිත ගෙන ත්‍රිකූත්‍යාමලය මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණය වෙත ඉදිරිපත් කෙරේනි.

මුළුගෞ: bbc.com

02. වෙති අඩවියක පළ කළ පුවතකින් අපහාසයක් සිදු වියයි, අධිකරණ ඇමතිවරයා මිලියන 500ක වන්දියක් ඉල්ලා සිටිම.

National Alert සමාජ මාධ්‍ය ජාලය හරහා අපහාසාත්මක පුවත් පළ කළේ යැයි nationalalert.lk වෙබ් අඩවියේ සංස්කාරක කිරීම් රත්නායකට විරෝධීව ආමාත්‍ය විජයවාස රාජපක්ෂ සිය තීතියැවරැන් මගින් වින්තරවාසියක් යොමු කර ඇත.

විම පුවත පළ කිරීම නිසා සිය කිරීම් නාමයට වූ හානිය ජේතුවෙන් රැකියාළු මිලියන 500ක වන්දියක් ගෙවිය යුතු බව විමගින් දැනුම් දී තිබේ.

මුළුගෞ: theleader.lk

නීතිමය කොන්දේසි

මාධ්‍ය තිද්‍යාකාර අභ්‍යාවත නීතිමය කොන්දේසි පිළිබඳ සංරචනය යටතිව ගැනෙන සිදුවීම් 13ක් සැක්නැම්බර් මාසය තුළ නීතික්ෂණය විය. භාෂණයේ හා ප්‍රකාශනයේ තිද්‍යාකාර සම්බන්ධ අධිකරණ ත්‍රිකූත්‍යාමාර්ග හා පෙර සිදුවීම්වල වර්ධනයන් රෝ ඇතුළත් වෙයි. රජය විසින් පැනවීමට අපේක්ෂිත නව නීති පිළිබඳ කෙටුම්පත් දෙකක් ප්‍රකිද්ධ කිරීම හා ඒ සම්බන්ධයෙන් පළ වූ ප්‍රතිචාරය, එකම අනුස්මරණයකට අභ්‍යාවත පුද්ගල කිහිපයක අධිකරණවලින් ලබුවනු තීන්දද මෙහිදි විශේෂයෙන් නීතික්ෂණය විය. ICCPR පනත අවහාවිතය පිළිබඳ ප්‍රබල තිද්‍යාකාරයක් වූ රමිසි රසික්ට එරෙහි නඩුවෙන් ඔහු තිද්‍යාකාර ලැබීම, අදහස් ප්‍රකාශනයෙහි තිද්‍යාකාර සම්බන්ධ සාධිතිය සිදුවීමකි.

3 වැළව: 2023 සැක්නැම්බර්: නීතිමය කොන්දේසි - සිදුවීම් 13

දැරුණකය	වාර්තා වූ සිදුවීම් සංඛ්‍යාව
නීතිමය ත්‍රියාමාර්ග	10
නීති ප්‍රතිසංස්කරණ	02
මාධ්‍යවේදීන්ට විරෝධ අපරාධ සම්බන්ධ ද්‍රණ්ඩුමුක්තිය	01
එකතුව	13

01. ජනාධිපතිවරයාට විරෝධ තර්ජනත්මක සමාජමාධ්‍ය පෝස්ට්‍රව්‍යක් පළ කිරීමේ වේදි තැබීම සඳහා ස්නයිල්පර් අවශ්‍ය අවශ්‍ය බව් ව්‍ය පෝස්ට්‍රව්‍යේ සඳහන්ව ඇති අතර, විය ජනාධිපතිවරයාට කළ තර්ජනයක් ලෙස සලකා අපරාධ පරික්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙම අන්තර්ඛිත ගැනීම සිදු කර තිබේ. උදින් මධුජාත්‍යාමා භාමති සැකකරු සැක්නැම්බර් 03 වැනිදා විප්පාවල පොලිසියට කැඳවා ප්‍රශ්න කිරීමෙන් පසු වැඩිදුර විමර්ශන සඳහා කොළඹට රැගෙන වන ලදී. කොළඹ මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයට

ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුව 08 වැනිදා දැක්වා රක්ෂිත බිජ්‍යාලිනාගාරගත කෙරේනි.

මුළුගෞ: theleader.lk

02. මාධ්‍යවේදී ප්‍රගින් වික්නැලිගොඩ බ්ලහත්කාරයෙන් අනුරුදුන් කර දින 5000ක් සපිරීම නීමින් කරගෙන අනුස්මරණ වැඩිසටහනක් පැවැත්වීම.

2010 වසරේදී බ්ලහත්කාරයෙන් අනුරුදුන් කෙරුණු මාධ්‍යවේදී ප්‍රගින් වික්නැලිගොඩ වෙනුවෙන් යුත්තිය ඉටු කර ගැනීමට ගෙනගිය අරගලයේ මතකස්වහන් හා ඔහුගේ කාටුන් හා විනු තීර්මාණ ඇතුළත් පුද්ගලයක් ඔක්තෝබර් 04 වැනිදා සිට සිවි දිනක් පැවැත්වීමි. සිය

සැමියා වෙනුවෙන් යුත්තේ ඉටු කර ගැනීමට අනවරත අරගලයක නිරතව සිටින සහ්යා වික්නැලිගොඩ, පන්තිනිරියේ පිතිරි සිය නිවසේදී මෙම අනුස්මරණය සංවිධානය කර තිබේ. මාධ්‍යවේදී වික්නැලිගොඩ අතුරදෙන් කිරීම හමුදා බුද්ධී අංශ විසින් සිදු කරන ලද්දක් බව පර්ක්ෂණවලදී හෙළිදරව් වූ අතර මෙම සිදුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍යවේදීන්ට විරෝධ අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වන දුන්ධිමුක්තිය පිළිබඳ ප්‍රබල නිද්‍රෑණයකි.

මුළුගු: [youtube.com](https://www.youtube.com)

03. තුස්ත විරෝධී නව කෙටුම්පතට කැඩිනට් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය නිම විම සහ අදාළ කෙටුම්පත ගැසට් නිවේදනයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.

අධිකරණ ඇමතිවරයා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අදාළ කෙටුම්පතට සැපේතැම්බර් 04 වැනිදා කැඩිනට් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය නිම වූ අතර සැපේතැම්බර් 15 වැනිදා ගැසට් පත්‍රයෙන් විය ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණි. මිට පෙර මෙම වසරේ මාර්තු මාසයේදී ඉදිරිපත් කෙරුණු තුස්ත විරෝධී කෙටුම්පත අදහස් පළ කිරීමේ නිදහස ඇතුළු මූලික අයිතිවාසිකම්වලට හානිකර බවට පළ වූ විරෝධාන හමුවේ ඉවත් කර ගැනුණු අතර විනි ඇතැම් තැන් සංශෝධනය කිරීමෙන් අනතුරුව යළි ඉදිරිපත් කර තිබේ.

මුළුගු: sinhala.adaderana.lk, [bbc.com](https://www.bbc.com)

04. මාරුගත කුමවල සුරක්ෂිතභාවය පිළිබඳ පනත් කෙටුම්පතට කැඩිනට් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය නිම විම.

මහජන ආරක්ෂක ඇමතිවරයා විසින් සැපේතැම්බර් 04 වැනිදා කැඩිනට් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කරන ලද මෙම කෙටුම්පතට අනුමැතිය නිම වූ අතර, විය සැපේතැම්බර් 18 වැනිදා ගැසට් පත්‍රයේ පළ කෙරිණි. අන්තර්පාලය හරහා සිදු කරන අසත්‍ය තොරතුරු ප්‍රවාරය භා ද්‍රේවිඟ සහගත හැසිරවීම් මගින් සිදු වන හානිවලින් පොදු සමාජය ආරක්ෂා කිරීම මෙහි අරමුණ බව කැඩිනට් මණ්ඩල කාර්යාලය නිවේදනය කළේය. විය අදහස් පළ කිරීමේ නිදහස මර්දනය කෙරෙන පනතක් ලෙස මානව හිමිකම් ආරක්ෂයෙන්ගේ දැඩි විවේචනයට ලක්ව තිබේ.

මුළුගු: [bbc.com](https://www.bbc.com)

05. ආගමික සංඛ්‍යාවට බාධා වන ආකාරයේ ප්‍රකාශයක් සිදු කිරීමේ වෝෂනාව මත ප්‍රකට ජෞන්තිරෝධියකු වූ ඉන්දික තොට්ත්ත අන්තර්ඩියුවට ගැනීම.

සමාජ මාධ්‍ය මස්සේ පළ කළ විඩියෝවක් සම්බන්ධයෙන් ඉන්දික තොට්ත්තට විරෝධීව ලබුණු පැමිණිලි මත, සැපේතැම්බර් 06 වැනිදා ඔහුට අපරාධ පර්ක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හමුවේ පෙනී සිටින ලෙස දැනුම් දී තිබුණු අතර විනිදි ප්‍රකාශයක් සටහන් කර ගැනීමෙන් පසුව අන්තර්ඩියුවට ගන්නා ලදී. වැනිම මාලිගාන්ද මහෝත්තාවෙන් අධිකරණයට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුරුව

මින්. 10 වැනිදා දක්වා රක්ෂිත බිජ්ධනාගාරය කෙරිණි. අදාළ විඩියෝවෙන් නඩහායකතුමාර අපහසාසයක් සිදු වන බවට පැමිණිලි 12ක් ලබා තිබුණු බවත්, පරිගණක අපරාධ පනත, පොලිස් ආරක්ෂා පනත සහ දුන්ධිනිත සංගුහයේ වගන්ති උල්මෙන්තු උල්මෙන්තු ප්‍රකාශක සම්බන්ධයෙන් වින්තිකරුවට විරෝධීව අධිකරණයට කරුණු වාර්තා කර ඇති බවත් පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරයා සඳහන් කළේය.

මුළුගු: [facebook.com](https://www.facebook.com), [facebook.com](https://www.facebook.com)

06. ප්‍රසිද්ධ රැස්වීමකදී අදහස් පළ කිරීම ශේෂුවෙන් විශ්‍රාමික ගුවන් හමුදා නිලධාරියකු අසාදුලේෂ්ඨනගත කරමින් නිකුත් කළ ප්‍රිය ඉල්ලා අස් කර ගැනීමට ගුවන් හමුදා බලධාරන් තීරණය කර ඇති බව නිතිපතිවරයා අධිකරණයට දැනුම් දීම.

සාධාරණ හේතුවකින් තොරව තමන් අසාදු ලේඛනගත කිරීමට ගුවන් හමුදාපතිවරයා ගෙන ඇති තීරණයට විශ්‍රාමික වියාර් වයස් මාෂල් සම්පත් සංඡීව තැයැගෙන්ත විසින් ග්‍රේෂ්ඩාධිකරණය හමුවේ ගෙනු කර ඇති මූලික අයිතිවාසිකම් පෙන්සම සඳහා. 07 වැනිදා කැදැවුම් අවස්ථාවේදී, නිතිපතිවරයා මේ බව දැනුම් දී තිබේ. ගුවන් හමුදාපතිවරයා, ශ්‍රී ලංකා ගුවන් හමුදාවේ ජේන්ත් පර්පාලන නිලධාරිවරයා, ආරක්ෂක රාජ්‍ය ඇමති ප්‍රමිත බණ්ඩා තීරණයට නිතිපතිවරයා පෙන්සමෙහි වගෙලන්තරකරුවන් ලෙස නම් කර ඇත. යසන්ත කේදාගොඩ සහ අර්ථන ඔබිසේකර යන ග්‍රේෂ්ඩාධිකරණ විනිදුරු මතුල්ල හමුවේ පෙන්සම විනාගයට ගැනීනි. ඔක්තෝබර් මස 6 වැනිදා විය යළි කැදැවුම් තියමිනය.

මුළුගු: island.lk

07. ප්‍රවත්තී සාකච්ඡාවකට කඩාවදී බලපෑම් කිරීම සම්බන්ධ නඩහාව වන්දි ගෙවා සමරියකට පත් කර ගැනීම. වසර 09කට පෙර වටරුක විඵ්‍ය නිම සහ මුස්ලිම් මතුලවිවරුන් පිරිසක් විසින් කොළඹ පොද්ගේලික හෝටලයකදී පැවතීන්මට සංවිධානය කර තිබු මාධ්‍ය හමුවකට නිති විරෝධී ලෙස කඩා වැදී සාපරාධී බලහන්කාරකම් පැම ඇතුළු වේදානා කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් බොදු බල සේනා සංවිධානයේ මහලේකම් ගලගොඩන්තේ යුතුනසාර නිම ඇතුළු නික්ෂ්ඨන් තිදෙනෙකට විරෝධීව කොටුව මහෝත්තාවෙන් අධිකරණය හමුවේ මෙම නඩහාව පරියා විනිදුරු විනිදුරුවන් වරුද පිළිගත් අතර අගතියට පත් වටරුක විඵ්‍ය නිම ඇතුළු වින්දිග පාර්ශ්වයට රැ. ලක්ෂ තුනක මුදලක් වන්දි වැනිදා ගැනීමෙන් ගෙවා නඩහාව සමරියකට පත් කර ගැනීමට අධිකරණයේ අවසරය නිම විය. වේදානා කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් වින්තිකරුවන්ට අවවාද කෙරිණි.

මුළුගු: theleader.lk

8. සමාජ මාධ්‍ය ඔස්සේ අදහස් පළ කිරීම හේතුවෙන් ICCPR පහත යටතේ වූදිතයකුව සිටි රමිසි රසික් චෝදනාවලින් නිදහස් කිරීම.

සමාජ මාධ්‍යයේ දැක්වූ අදහසක් හේතුවෙන් 2020 අප්‍රේල් මාසයේදී අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් රමිසි රසික් අත්අඩංගුවට ගැනුණු අතර මාස 5ක කාලයක් රිමාන්ඩ් බන්ධනාගාරගතව සිටීමට ඔහුට සිදු විය. 2007 අංක 56 දුරන සිවිල් හා දේශපාලන අධික්‍රිවාසිකම් පිළිබඳ පාතනන්තර සම්මුතිය (ICCPR) යටතේ ඔහුට විරෝධීව පවරා තිබූ නඩුව සැප්තැම්බර් 21 වැනිදා කැඳවූ අවස්ථාවේදී විත්තිකරුට විරෝධීව කිසිදු කාක්ෂියක් නොමැති හෙයින් ඔහු විම නඩුවෙන් නිදහස් කිරීමට අලුත්කාඩී මහේස්තාත් අධිකරණය නියෝග කළේය.

මූලාශ්‍රය: bbc.com

9. වෙබ් අඩවියක් පළ කළ පුවතකට විරෝධීව පා.ම. වන්න ජයසුමන ගොනු කළ නඩුවක් අධිකරණයේදී සමටයට පත් කර ගැනීම.

පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයා සිය බිරුදට උෂ්ප්‍ර රෝවර වර්ගයේ මෝටර් රථයක් මිලදී ගත් බවට 2021 වසරේදී වෙබ් අඩවියක පළ වූ අසත්‍ය පුවතක් නිසා සිදු වූ අපකිරීතිය වෙනුවෙන් රැපියල් බිමියනයක වන්දියක් ඉල්ල තුළු නුගේගොඩ දිසා අධිකරණය හමුවේ මෙම නඩුව පවරා තිබේනි. අදාළ වෙබ් අඩවිය ඒ සම්බන්ධයෙන් විවෘත අධිකරණයේදී මන්ත්‍රීවරයාගෙන් සමාව ගැනීම නිසා නඩුව සමටයකට පත් කර ගැනීනි.

මූලාශ්‍රය: facebook.com

10. කොළඹදී නිල්පන් අනුස්මරණය කිරීම තහනම් කරමින්, අධිකරණ දෙකකින් වාරණ නියෝග නිකුත් කිරීම.

කොළඹ පොලිස් බල පුදේශ කිහිපයක 'නිල්පන් අනුස්මරණ' තහනම් කරමින් කොළඹ කොටුව මහේස්තාත් අධිකරණය සහ මාලිගාකන්ද මහේස්තාත් අධිකරණය විසින් සැප්තැම්බර් 19 වැනිදා මෙම නියෝග නිකුත් කෙරීනි. කොටුව පොලිසිය කළ ඉල්ලීමකට අනුව තුළු නුගේ දිස්ත්‍රික් දෙමළ ජනනා සංස්දයේ සහායත් ආර්.විල්.ජෙරෝම් ඇතුළු පිරිසකට විරෝධීව මෙම නියෝගය බඩා දී තිබේ.

මූලාශ්‍රය: island.lk

11. නිල්පන් අනුස්මරණය තහනම් කරන ලෙස පොලිසිය කළ ඉල්ලීම් දෙකක් යාපනය මහේස්තාත් අධිකරණය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.

සැප්තැම්බර් 26 වැනි දින යාපනය නැල්තුරුහි පැවත්වීමට නියමිත නිල්පන් අනුස්මරණයක් තහනම් කරන ලෙස යාපනය පොලිසිය කළ ඉල්ලීමක් යාපනය මහේස්තාත් අධිකරණය සැප්තැම්බර් 20 වැනිදා ප්‍රතික්ෂේප කළේය. සැප්තැම්බර් 22 වැනිදා ඒ සම්බන්ධයෙන් පොලිසිය නැවත වරක් තහනම් නියෝගයක් ඉල්ලා සිටි අතර විම ඉල්ලීමද 26 වැනිදා ප්‍රතික්ෂේප කෙරීනි. පුද්ගල අධික්‍රිත්ව හා නිදහසට බාධා වන බැවින් තහනම් නියෝග පැනවීම අනවශ්‍ය බවත්, පොලිසිය පවසන පරිදි කිසියම් ප්‍රවත්ත්වන්වයක් හෝ අපරාධයක් සිදු වුවහාත් ඒ අනුව වැරදිකරුවන්ට විරෝධීව පියවර ගත හැකි බවත් මහේස්තාත්වරයා ප්‍රකාශ කළේය.

මූලාශ්‍රය: tamilguardian.com, twitter.com

12. ත්‍රිකුණාමලයේදී පැවත්වීමට නියමිතව තිබූ නිල්පන් අනුස්මරණ වැඩිසවහන් කිහිපයක් තහනම් කරමින් අධිකරණය වාරණ නියෝගයක් නිකුත් කිරීම.

සැප්තැම්බර් 26 වැනිදා ත්‍රිකුණාමලය වරාය පොලිස් වසමේ සහ ත්‍රිකුණාමලය පොලිස් කොට්ඨාස තුළ කුලකොට්ටාන් ගාලාවේ සහ ගාන්දි වටරවුමේ නිල්පන් ගුණ සමරු උත්සව, පෙළපාලී හෝ විරෝධතා පැවත්වීම තහනම් කරමින් ත්‍රිකුණාමලය මහේස්තාත් අධිකරණය විසින් මෙම නියෝගය නිකුත් කෙරීනි. පොලිසිය කළ ඉල්ලීමකට අනුව ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික් දෙමළ ජනනා සංස්දයේ සහායත් ආර්.විල්.ජෙරෝම් ඇතුළු පිරිසකට විරෝධීව මෙම නියෝගය බඩා දී තිබේ.

මූලාශ්‍රය: island.lk

13. පොතුවේ සිට යාපනය දක්වා ගමන් ගන්නා 'නිල්පන් අනුස්මරණ රථ පෙළපාලිය' විවිධාව නගරය ඔස්සේ ගමන් ගැනීම තහනම් කරන ලෙස පොලිසිය කළ ඉල්ලීම අධිකරණය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.

මෙම අනුස්මරණය 'වාර්තික සංඛ්‍යාවට බාධාවක්' බවට පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකු විසින් කරන ලද පැමිණිලි පදනම් කරගෙන පොලිසිය සැප්තැම්බර් 19 වැනිදා විම වාරණ නියෝගය ඉල්ලා සිටීයේය. අනුස්මරණය නිරීමේ අධික්‍රිය සැමට ඇති බව සඳහන් කළ මහේස්තාත්වරයා, 17 වැනිදා ත්‍රිකුණාමලයේදී සිදු වූ ආකාරයේ සිදුවීමක් නැවත ඇති නොවීමට අවශ්‍ය ආරක්ෂක පියවර ගන්නා ලෙස පොලිසියට නියෝග කළේය.

ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසි

මාධ්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත ව්‍යුහයට මෙහේ මාධ්‍ය නිදහස සැලිය කරන සමස්ත පරීක්ෂාවට අදාළ වන විනව දැරුණක කේ මෙම සංරච්චයට ඇතුළත්ය. මේ අතරින් 'අධික්ෂණ කණ්ඩායම් මගින් මාධ්‍ය නිදහසට ක්‍රියාකාරී සහාය' යන දැරුණකයට ඇයන් සිදුවීම් තුනක් මෙහි ඇතුළත් වේ.

4 වැනි: 2023 සැප්තැම්බර්: ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසි - සිදුවීම් 03

දැරුණකය	වාර්තා වූ සිදුවීම් සංඛ්‍යාව
අධික්ෂණ කණ්ඩායම් මගින් මාධ්‍ය නිදහසට ක්‍රියාකාරී සහාය	03
එකතුව	03

01. තුක්ත විරෝධී හා මාර්ගගත තුම්බල සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ පහත් කෙටුම්පත් වහා ඉවත් කර ගන්නා ලෙස නීතියා සංගමය රජයට අවධාරණය කිරීම.

ආත්ම්වා ගැසට් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති අදාළ කෙටුම්පත් දෙක, මානව නිදහසට, ප්‍රජාතනත්ත්වාදයට සහ නීතියේ ආධිපත්‍යයට දැඩි ලෙස හානිකර බව සැප්තැම්බර් 23 දා පැවති ගැස්වීමකදී තීරණය කළ නීතියා සංගමය, විම පහත් කෙටුම්පත් ඉවත් කර ගන්නා ලෙස රජයට බල කර ඇති. ශ්‍රී ලංකා නීතියා සංගමය ඇතුළු ක්ෂේෂ්‍යයට අදාළ පාර්ශ්වයන්ගේ කිසිදු අදහස් විමසීමක් තොරව, මෙම පහත් කෙටුම්පත් කර ඇති බවද විම සංගමය පෙන්වා දෙයි.

මුළුගාස: basl.lk

02. මාර්ගගත තුම්බල සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ පහත ගැන ආකිසානු අන්තර්ජාල හවුල කනස්සල්ල පළ කිරීම.

රජය ඉදිරිපත් කර ඇති මෙම පහත, කිසිදු හවුල්කරුවෙකුගේ උපදේශකයකින් තොරව, විසම්මුතිය හා ශ්‍රී ලංකිකයන්ගේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ අයිතිය යටපත් කරන කුරුරු තුම්යකට මගපාදන්නක් බවත්, ඒ පිළිබඳව සිය කනස්සල්ල පළ කරන බවත් අන්තර්ජාල හවුල (Asia Internet Coalition) සැප්තැම්බර් 28 වැනි නීවේදනයක් නිකුත් කරමින් ප්‍රකාශ කළේය.

විම සංවිධානය, ආකිසා ගාන්තිකර කළාපයේ අන්තර්ජාල දේවා සපයන ඇපල්, ඇමසන්, ගුගල්, X, Meta, LinkedIn ඇතුළු ප්‍රමුඛ පෙළේ ඉවත් කරන්න සමාගම්වල විකතුවකි.

මුළුගාස: newsfirst.lk

03. රජය ගැසට් නීවේදනයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කළ 'මාර්ගගත තුම්බල සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ පහත් කෙටුම්පතක' ගැන මාර්ගගත සංවාදයක් පැවත්වීම.

අදාළ පහතේ අන්තර්ගතය හා අදහස් පළ කිරීමේ නිදහසට විශිෂ්ට සිදුවන බලපෑම තේමා කරගත් මෙම සංවාදය සැප්තැම්බර් 26 වැනිදා 'හැඡ්ටැග් පරපුර' සංවිධායකත්වයෙන් පැවත්වීමි. ජනාධිපති නීතියා සාම්‍ය පීරිස්, හැඡ්ටැග් පරපුර උපදේශක ප්‍රධානී සරතා ඉරුගල්බන්ඩාර, තරුණා ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමයේ සහාපති තරුදු ජයවර්ධන විහිදී අදහස් පළ කළ අතර හර්ෂණ තුළාර සිල්වා සංවාදය මෙහෙවිය.

මුළුගාස: facebook.com

ආචාරණය කර ඇති සංරච්ඡය	2023 ජනවාරි-අගෝස්තු		2023 සැපේතැම්බර්
	නව සිදුවීම්	පෙර සිදුවීම්වල වර්ධනයන්	
ආරක්ෂාව හා සුරක්ෂිතබව	32	-	02
නිතිමය කොන්දේසි	53	20	13
මාධ්‍යයේ ස්වාධීනත්වය	-	-	-
වෘත්තීයවේදීත්වය	05	-	-
ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසි	24	-	03
එකතුව	114	20	18

පසුගිය මාධ්‍ය නිදහස මාසික වාර්තා මෙතැනින් බලන්න

පසුගිය නිදහස: සිවිල් සමාජ අපේක්ෂාවන්, ප්‍රතික හා ප්‍රත්‍යාග්‍යන් නඩු තීන්දු සහ අන්තර්ජාලික ප්‍රයුහ්තීන්ටද අනුව යමින්, මාධ්‍ය නිදහස යනු මානව අයිතියක් ලෙස නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යුහාරය පිළිගනියි. සෑම තැනැත්තකුම සනු සිතිමේ නිදහස, හඳුය සාක්ෂියේ නිදහස සහ ආගමික නිදහස මෙන්ම අන් තැනැත්තන්ගේ මත දැනගැනීමට නිඛෙන මූලික අයිතිය බාධාවකින් තොරව තුක්තිවේදීම මානව අයිතියකි. මෙම පදනම මත පිහිටා මාධ්‍ය නිදහස යනු පහත දැක්වෙන දිස්වැදැරුම් සංස්ටකවල එකතුවක් ලෙස නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යුහාරය සලකයි. (1) සිතිමේ නිදහස (2) මතයක් දුරිමේ නිදහස (3) හාම්තයේ නිදහස (4) සාම්කාම්ව රැක්වීමේ නිදහස අඟනු ඇදහස් පළ කිරීමේ නිදහස (5) තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස (6) ඉව්‍ය, දායා පරිගත කිරීමේ සහ වාර්තා තබා ගැනීමේ නිදහස (7) ප්‍රකාශනයේ නිදහස (8) ප්‍රවත්පත් නිදහස (9) විදුත් මාධ්‍ය නිදහස (10) අන්තර්ජාල නිදහස යනු වම සංස්ටකයන්ය. මෙම සංස්ටක අතර ඇත්තේ සහජ්‍ය සම්බන්ධයක් වන අතර වික් සංස්ටකයක ඇති වන සීමාවක් මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ අනෙක් සියලුම සංස්ටකයන් තුක්තිවේදීමේ නිදහස අනුරූප බව නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යුහාරය පිළිගනියි. වීමෙන්ම වගකීම් විරෝධව හා වෙටර් සහගත ලෙස විම නිදහස හාවත කිරීම යහපත් හාවතාවක් තොවන බවද නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යුහාරය අවධාරණය කරයි.

මෙම මාසික වාර්තා පිළියෙළ කරනු ලබන්නේ ජනමාධ්‍ය වාර්තා සහ නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යුහාරයට ලබා ගත හැකි තොරතුරු අනුව වැඩිදුර තොරතුරු සොයා වම සිදුවීම් විශ්වේෂණය කිරීමෙනි. මෙම විශ්වේෂණයේදී නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යුහාරය ඉහත කි දිස්වැදැරුම් මාධ්‍ය නිදහස් සංස්ටකයන් ආචාරණය කරන ප්‍රත්‍යාග්‍යන් පිළිගන් සංරච්ඡයන් හතක් ඔස්සේ තොරා ගත් කිරීණායක හාවත කරයි.

Free Media Movement

Convener: Hana Ibrahim +94 77 741 2995 | Secretary: Lasantha De Silva +94 71 166 7938, +94 77 810 7620
Treasurer: Thaha Muzammil +94 77 3741026 | Assistant Secretary: Priyadarshani Sivaraja +94 772530258
No 96, Bernard Soysa Mw, Colombo 05. Tel: +94 112368895 Fax: +94 112368895
Web: www.fmmsrilanka.lk, www.mediareform.lk
Email: fmmsrilanka@gmail.com | Facebook: <https://www.facebook.com/fmm.srilanka>
Twitter: [#FMM25](https://twitter.com/FMMsrlanka)